

A területi kohéziós politikai beavatkozások hatásának értékelése: új módszertani megközelítések

dr. Márkusné Zsibók Zsuzsanna
MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
zsibok@rkk.hu

Absztrakt

A gazdasági/társadalmi fejlettség tekintetében a régiók közötti egyenlőtlenségek a kelet-közép-európai országokon belül az Európai Unió fejlettebb tagállamaihoz képest jelentősen nagyobbak. Az Európai Unióhoz való csatlakozással a Kohéziós Politika keretében hatalmas, a felzárkóztatást támogató pénzügyi források nyíltak meg ezen országok számára, ugyanakkor a statisztikák azt mutatják, hogy a regionális különbségeket nem sikerült hatékonyan csökkenteni. Az újonnan csatlakozott országok nemzeti szinten folyamatosan közelednek az uniós fejlettségi szinthez, de a konvergenciafolyamat területileg egyáltalán nem kiegyenlített, és a leszakadó régiók nehézségeit a pénzügyi-gazdasági válság tovább tetézte. Az elmúlt tervezési időszakok tapasztalatai alapján az Unió Kohéziós Politikájában egyre hangsúlyosabban jelenik meg az eredményorientált megközelítés, aminek érvényesülni kell a beavatkozások hatásainak értékelésében is.

A kutatás célja az, hogy áttekintse a kohéziós politikai hatásértékelés legújabb módszertani megközelítéseit. Az „elméletalapú hatásértékelés”, a „tényellentétes hatásértékelés” és a „hozzájárulás-elemzés” filozófiáinak szellemében megpróbálja felvázolni egy megfelelő módszertani mix struktúráját, majd ezt kelet-közép-európai jó gyakorlatokkal illusztrálja. Egy optimális értékelési rendszerbe beletartoznak a kvalitatív és kvantitatív technikák egyaránt, amelyek segítenek feltárni azt, hogy a kohéziós politikai intézkedések milyen módon fejtik ki hatásukat a regionális konvergenciára. A beavatkozások transzmissziós folyamatára egy fekete dobozként tekinthetünk, amire a szakirodalom „a változás elméleteként” szokott utalni. A kutatásban kifejtjük, hogy milyen szerepe van a makro- és regionális modellezésnek, az ökonometriai elemzésnek, a területi hatásértékelésnek valamint a program- és projektszintű értékelési módszereknek az *ex ante* és *ex post* hatáselemzésben. E módszerek részben még a fejlesztési fázisban vannak, így a 2014-20-as uniós tervezési periódusban számos módszertani újdonság várható. A gyakorlat azt mutatja, hogy még a legsokoldalúbb elemzésekkel sem lehet kimerítően feltárni, hogy „mi van a fekete dobozban”.